

WENDY LIGHT OVER WAT ER LOSKOMT TIJDENS
IMPLEMENTATIES NIEUWE STAAL SPELLING

‘Leerkrachten die bereid zijn hun eigen handelen aan te pakken zetten echte STAPPEN VOORUIT’

De ervaring leert dat schoolteams die veel aandacht besteden aan een goede en gedegen implementatie van een lesmethode, de beste resultaten behalen. Wendy Light, onderwijsadviseur en leerlijnauteur *Staal* spelling, begeleidt veel scholen. Wat ziet zij tijdens zo’n traject in een team gebeuren, waar lopen leerkrachten tegenaan en waar kunnen andere scholen van leren?

DOOR MAURICE PERDON

Waarom is een goede en gedegen implementatie zo belangrijk?

Zeker met een vak als spelling wil je dat alle kinderen de spellingregels goed aanleren en dat ze een goede doorgaande lijn kunnen volgen door de hele school heen. Dat bereik je alleen maar als het hele team dezelfde instructietaal en aanpak hanteert. Hoe meer leerkrachten zich hieraan houden, hoe beter de spellingresultaten zullen zijn.

Gaat het hele team mee in het hanteren van de nieuwe spellingregels en aanpak?

Nee, maar dat is ook begrijpelijk. Veel leerkrachten hebben jarenlang met overtuiging op een andere manier spellingonderwijs gegeven. Dan is het lastig als dat ineens anders moet – en

dan ook nog allemaal op dezelfde manier. Sceptis binnen teams is dus logisch. Maar wie toch de stap zet en het eigen handelen aanpakt, ziet écht de spellingresultaten verbeteren. Dan zie je dat alle inspanningen daadwerkelijk iets opleveren. Tijdens vervolgt trainingen komen leerkrachten geregeld naar me toe, verbaasd over hoe snel de kinderen het oppakken en wat het oplevert. Sommigen zeggen zelfs: ‘Had ik het vroeger zelf ook maar op deze manier geleerd. Dan had ik het veel beter begrepen.’

Zie je dit ook bij scholen die van de eerste versie van *Staal* overstappen?

Nee, aanzienlijk minder. Deze overstap is vaak een logische stap en de aanpak is inmiddels bekend. Wat ik regelmatig zie bij deze groep scholen, is dat

– mede door personele wisselingen – de eens uniforme lesaanpak is verwaterd. Vaak is het nodig om het team weer te activeren en de gedeelde visie op lesgeven nieuw leven in te blazen.

Bedoel je daarmee dat de keuze voor *Staal* spelling geen garantie is voor succes?

Dat klopt. De kwaliteit van spellingonderwijs hangt sterk af van de blijvende inzet van de directie en het team. Het implementatietraject is slechts het begin; ook in de jaren erna is actieve betrokkenheid en aansturing door de directie nodig om te voorkomen dat de aanpak verwaterd. Daarom zetten veel scholen spelling regelmatig op de agenda – bijvoorbeeld tijdens teamvergaderingen of in de vorm van onderhoudstrainingen en lesobservaties.

We zien dat leerkrachten, met alle goede bedoelingen, ook zelf materiaal maken bij Staal spelling. Kom jij dat ook tegen?

Leerkrachten komen regelmatig aan het begin van de training enthousiast naar me toe om te laten zien wat ze alvast hebben gemaakt voor het nieuwe schooljaar, bijvoorbeeld wandkaarten met categorienamen en regels onder de Staalmaatjes. Ik moet ze dan helaas teleurstellen en zeggen dat dit zonde van de tijd is geweest. Wel geeft het mij een mooi haakje om uit te leggen waarom we alleen de Staalmaatjes hebben. Het is een visuele ondersteuning waarmee kinderen bij het aanleren van een spellingcategorie een soort mapje in hun hoofd maken waarin ze de categorie en de regel opslaan. Door de categorienaam en regel niet zichtbaar te maken, komen ze echt in het hoofd. Zo kunnen de kinderen de regels ook bij ander schrijfwerk binnen, maar juist ook buiten de klas sneller toepassen.

Dus ander materiaal is echt niet nodig?

Nee, houd het sober. Meer materiaal leidt vaak af van de essentie van spelling en bij zelf gemaakt materiaal kan het zelfs betekenen dat het averechts gaat werken. Bovendien kost dit onnodig veel extra tijd. Je hoeft het ook niet leuker te maken met extra materiaal of werkvormen. Het allerleukst aan spelling voor de kinderen is zien dat het lukt! En dat bereik je door consequent oefenen.

Over extra tijd gesproken. Sommige scholen volgen heel strikt het EDI-model, waardoor een spellingles opeens drie kwartier duurt in plaats van een half uur. Kom jij dit ook weleens tegen?

Zo af en toe. Het is goed om te beseffen dat spelling in *Staal* een doel per week heeft en geen doel per les. Dat maakt dat het EDI-model niet elke les helemaal gevolgd wordt. En een onderwijsmodel is geen doel op zich, maar het moet functioneel zijn binnen het vakgebied. Onderwijstijd is schaars, dus het is zaak die tijd zo effectief

‘HAD IK HET VROEGER ZELF OOK MAAR OP DEZE MANIER GELEERD. DAN HAD IK HET VEEL BETER BEGREPEN.’

mogelijk te benutten. Voor spelling betekent dat: doelgerichte lessen die binnen de spanningsboog van kinderen blijven. Dat bereik je met sobere, heldere instructie: uitleggen, voordoen, denkstappen verwoorden, begeleiden, oefenen en gerichte feedback. Zo leren kinderen stapsgewijs, maken ze minder fouten en groeit hun vertrouwen. En ook de leerkrachten zien dat het op deze manier goed werkt.

Lukt dit bij alle kinderen?

In principe wel. Maar het ene kind heeft meer tijd nodig dan het andere. Daarom worden alle spellingcategorieën continu herhaald. En als je als leerkracht weet met welke categorieën de kinderen moeite hebben, dan ga je die betreffende categorie extra herhalen. Dit kan in de reguliere les tijdens het opfrissen, maar ook bijvoorbeeld in de vijfde les van de week of buiten de spellingles om.

En als kinderen nou toch nog slecht blijven scoren. Is het dan een optie om de norm bij de toets te verlagen?

Nee, zeker bij de nieuwe *Staal* spelling krijgen kinderen voldoende tijd om te oefenen voordat de nieuwe categorieën getoetst worden. Mijn advies hierin is, kijk niet te veel naar de norm, maar leer van fouten die kinderen maken en richt daar het opfrissen van de volgende lessen op in. Door categorieën die goed gaan weg te laten en je juist te focussen op de categorieën die aandacht nodig hebben, krijgen de kinderen precies het juiste aanbod. Daarvoor moet je natuurlijk wel een goede analyse van de (toets)dictees maken.

Wat adviseer je leerkrachten die (nog) geen implementatietraining hebben gehad, maar wel al moeten starten met Staal spelling?

Staal spelling biedt al heel veel goede handvatten. Lees allereerst goed de algemene handleiding, zodat je begrijpt waarom de verschillende keuzes zijn gemaakt. Bekijk daarbij de instructiefilmpjes voor de leerkracht bij het doornemen van de spellingcategorieën, zodat je ziet hoe je een goede instructie geeft. Daarnaast is er een poster met 15 gouden praktijktips voor effectief spellingonderwijs en zijn er opstartwebinars. Ga hier als team samen mee aan de slag. Tot slot hebben we speciale instaprogramma's gemaakt om ervoor te zorgen dat de leerkrachten en de kinderen kunnen wennen aan de nieuwe *Staal* spelling.

Geef je nog een boodschap mee aan het team na een implementatietraining?

Jazeker. Neem de tijd om de spellingmethodiek onder de knie te krijgen. Doe over het eerste blok niet vier, maar acht weken (zoals beschreven in de instaprogramma's) en oefen met de nieuwe spellingregels en lesroutines. Al doende leert men, mits je exact de leshandleiding volgt.

Heb je na een aantal maanden het gevoel dat je de methodiek in de vingers hebt, maak dan een start met de dagelijkse registratie en kijk hoe je bij het opfrissen kunt inspelen op de behoefte van de kinderen. Je zult zien dat de spellingresultaten met deze aanpak snel verbeteren.